ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی‌های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان

محسن ادیب حاج باقری*، محمد سجاد لطفی

چکیده

مقدمه: هوش هیجانی را می‌توان یکی از عوامل تأثیرگذار در ابعاد مختلف زندگی افراد دانست که باعث درک احساسات خود برای تصمیم‌گیری مناسب می‌شود و زمینه موفقیت فرد را در آینده فراهم می‌کند. با توجه به این که نقش هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی در مطالعات مختلف مورد مناقشه است، این مطالعه به منظور بررسی ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی‌های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان درسال ۱۳۹۱ انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش از نوع توصیفی مقطعی است که بر روی ۱۸۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه دو بخشی بود که بخش اول آن اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم نسخه فارسی پرسشنامه هوش هیجانی سیبریا(شرینگ) بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های آنالیز واریانس، تی تست و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

نتایج: میانگین نمره هوش هیجانی در واحدهای پژوهش ۱۶/۳۲±۹۸/۲۷ بود. بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معناداری یافت نشد. همچنین، میانگین نمره هوش هیجانی دانشجویان دختر (۱۴/۱۹±۹۵/۹۰) و پسر (۱۸/۱۰±۱۰۰/۸۱) تفاوت معناداری نداشت (P=۰/۰۷). ا همچنین، میانگین نمره هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری و مامایی (۱۳/۹۹±۹۹/۶۸) بیش‌تر از میانگین نمره سایر گروه‌ها بود، اگرچه این تفاوت معنادار نبود (p=۰/۵۲۹).

نتیجه‌گیری: دانشجویان مورد پژوهش، در حدود ۵۹٪ از نمره هوش هیجانی را کسب نمودند. با وجود این، ارتباط معناداری بین نمره هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد. شاید این امر به دلیل ماهیت آزمونهای پیشرفت تحصیلی و وابستگی بیش‌تر نتایج این آزمون‌ها با عملکردهای شناختی و به‌خصوص ظرفیت‌های حافظه و یادگیری شخصی است، درحالی که هوش هیجانی بیش‌تر با موفقیت فرد در روابط بین فردی ارتباط دارد. البته در هر حال، آشنایی دانشجویان با مفاهیمی مثل هوش هیجانی می‌تواند باعث سازگاری بهتر آنها با محیط شود. لذا توصیه می‌شود به آموزش هوش هیجانی توجه شود.

واژه‌های کلیدی: پیشرفت تحصیلی، هوش هیجانی، دانشجویان پرستاری، دانشجویان علوم پزشکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ آذر ۱۳۹۲؛ ۱۳(۹): ۷۰۳ تا ۷۱۰

مقدمه

هوش هیجانی، یکی از مفاهیمی است که از سال ۱۹۹۰ مطرح شده(۱) و در دو دهه اخیر در علم روانشناسی توجه بسیاری را به خود جلب نموده است(۲). هوش هیجانی در واقع شامل مجموعه‌ای از هیجانات، دانش اجتماعی و توانمندی‌هایی است که به ما کمک می‌کند تا بتوانیم در برابر عوامل و فشارهای محیطی پاسخی مناسب ارائه دهیم. همچنین سبب عملکرد بهتر ما در ٤ حیطه خود آگاهی (درک توانایی‌های خود و ابراز آن‌ها)، آگاهی اجتماعی (آگاهی نسبت به دیگران و درک توانایی‌های آن‌ها و همدلی)،

* **نویسنده مسؤول:** دکتر محسن ادیب حاج باقری (دانشیار)، گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران.
adib1344@yahoo.com
محمدسجاد لطفی، دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران.
(sajjadlotfi@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۳/۲، تاریخ اصلاحیه: ۹۲/۶/۳، تاریخ پذیرش: ۹۲/۶/۲۱

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

مدیریت رابطه، و خودمدیریتی (توانایی انطباق با تغییرها و حل مسائل شخصی و اجتماعی) می‌شود(۳و٤).

افرادی که دارای هوش هیجانی بالاتری هستند در مواجهه با وقایع استرس‌آمیز از توان مقابله مؤثرتری برخوردارند، زیرا هیجانات خود را دقیق‌تر درک و ارزیابی می‌کنند، می‌دانند چه موقع و به چه نحوی احساساتشان را بروز دهند و می‌توانند به طور مؤثری حالات خلقی خود را تنظیم نمایند(۵).

تا قبل از مطرح شدن مفهوم هوش هیجانی، محققان هوش شناختی را مهم‌ترین عامل موفقیت افراد می‌دانستند. اما امروزه عقیده بر این است که هوش هیجانی و توانایی بهره‌گیری از آن، عامل مهم‌تری در موفقیت‌های فردی است(۲و٦)، اگرچه هوش هیجانی نیز به صورت تنها نمی‌تواند به عنوان مقیاسی برای سنجش میزان پیشرفت افراد استفاده شود(۷). اما مشخص شده که تأثیر عمده‌ای بر حیطه‌های مختلف زندگی همچون سلامت روانی، اجتماعی و موفقیت‌های افراد دارد(۸).

مطالعات مختلف به بررسی ارتباط هوش هیجانی با موفقیت تحصیلی پرداخته‌اند. در مطالعات چینی پردازان و تمنایی فر در ایران و مطالعه انجام شده توسط استراتون (Stratton) ارتباط معنا داری بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی یافت نشده است(۸تا۱۰). در حالی که نتایج حاصل از مطالعات رستمی، ثمری و بخشی در ایران و آستین (Austin)، گومارا و پارکر در خارج از ایران مخالف یافته‌های مطالعات فوق است(٤و۱۱تا۱۵).

پیشرفت تحصیلی دانشجویان، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های دانشجویان، خانواده‌های آنها و مسؤولان آموزشی دانشگاه‌ها است. برخی از محققان نیز عقیده دارند که هوش هیجانی قابل یادگیری و تقویت است و با تقویت آن می‌توان به موفقیت تحصیلی دانشجویان کمک کرد(۱٦). باوجود این، در نظام آموزشی رایج در ایران، بهره هوشی به عنوان یک عامل پیش‌گوی مهم و تأثیرگذار بر جوانب مختلف زندگی فرد، از جمله در موفقیت و پیشرفت تحصیلی تلقی می‌شود(۱۷) و مفهوم هوش هیجانی و آثار آن بر عملکرد دانشجویان کم‌تر مورد توجه قرار گرفته است. به همین دلیل و نیز به دلیل گزارش‌های متفاوت در زمینه رابطه هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی، این مطالعه به بررسی هوش هیجانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی‌های فردی از جمله رشته تحصیلی، جنسیت و سن پرداخته است.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی مقطعی در سه ماهه سوم سال ۱۳۹۱ بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد. جامعه تحقیق کلیه دانشجویان دختر و پسر مشغول به تحصیل در مقاطع کارشناسی و دکتری حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی کاشان بودند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران با ضریب اطمینان ۹۵٪ و دقت ۰/۰۸ برابر ۱٤۵ نفر برآورد شد که با در نظر گرفتن احتمال ریزش ۲۵ درصدی، ۱۸۰ نفر در نظر گرفته شد. نمونه‌گیری به صورت تصادفی سهمیه‌ای انجام شد. به این منظور ابتدا تعداد دانشجویان هر رشته تعیین شد و سپس تعداد سهمیه هر گروه از تعداد کل نمونه محاسبه شد. آنگاه تعداد لازم از هر رشته به صورت تصادفی از بین دانشجویان مشغول به تحصیل در آن رشته انتخاب شد و پرسشنامه‌ها در اختیار آن‌ها قرار گرفت.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه دوبخشی بود. بخش اول شامل مشخصات فردی (سن، جنس، ترم تحصیلی، رشته تحصیلی، معدل کل دانشجو، تحصیلات پدر، تحصیلات مادر و شماره دانشجویی) بود. معدل کل دانشجو به عنوان معیار پیشرفت تحصیلی با استفاده از شماره دانشجویی افراد، از اداره آموزش دانشگاه اخذ شد. بخش دوم پرسشنامه، نسخه فارسی پرسشنامه هوش هیجانی سیبریا (شیرینگ) بود که در پژوهش‌های قبلی در ایران مورد استفاده قرار گرفته است(۱۸تا۲۰). این ابزار دارای ۳۳ سئوال با مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (از کاملاً موافقم=۵ تا کاملاً مخالفم=۱) می‌باشد و دارای پنج مؤلفه اصلی خود انگیزی (۷ سؤال)، خود کنترلی (۷ سؤال)، خودآگاهی (۸ سؤال)، هوشیاری

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

اجتماعی یا همدلی (٦ سؤال) و مهارت اجتماعی (٥ سؤال) است. برخی از سؤال‌ها به صورت مثبت و برخی نیز منفی نمره گذاری می‌شوند. در ایران این پرسشنامه توسط میری، خانزاده و دهشیری مورد استفاده قرار گرفته و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ از ۰/۷۵ تا ۰/۸۵ گزارش شده است(۱۸تا۲۰).

این مطالعه در شورای پژوهشی و نیز کمیته اخلاقی دانشکده پرستاری و مامایی کاشان تایید شد و شرکت دانشجویان در آن منوط به موافقت شفاهی و آگاهانه دانشجویان بود، به دانشجویان اطمینان داده شد که اطلاعات فردی آنها محرمانه مانده و شرکت در تحقیق نیز داوطلبانه است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های تی مستقل (به منظور بررسی تفاوت میانگین نمره‌ی هوش هیجانی در دو گروه)، آنالیز واریانس (تفاوت میانگین نمرات در بیش از دو گروه) و ضریب همبستگی پیرسون(بررسی ارتباط هوش هیجانی و ترم تحصیلی) در نرم‌افزار SPSS-16 استفاده شد.

نتایج

از مجموع ۱۸۰ پرسشنامه توزیع شده، ۱٤۸ پرسشنامه به طور کامل تکمیل شده بود که در تجزیه و تحلیل مورد استفاده قرار گرفت(درصد پاسخ دهی ۸۲٪). از این تعداد، ٤۷/۳٪ (۷۰ نفر) زن بودند. از مجموع واحدهای پژوهش ٦٦ نفر(٤٤/٦٪) مربوط به دانشکده پرستاری مامایی، ٥۰ نفر (۳۳/۸٪) در رشته پرستاری، ۱٦ نفر (۱۰/۸٪) در رشته مامایی، ۲۹ نفر (۱۹/٦۰٪) در رشته پزشکی، ۱۷ نفر (۱۱/٤۸٪) در رشته بهداشت حرفه‌ای و ۳٦ نفر (۲٤/۳۲٪) در رشته‌های پیراپزشکی (شامل رادیولوژی، علوم آزمایشگاهی و مدارک پزشکی) مشغول تحصیل بودند.

واحدهای پژوهش در محدوده ۱۸ تا ۲٥ سال بوده و میانگین سن آن‌ها ۱/٦۳±۲۱/۱۰ سال بود. بر اساس آزمون آماری تی تفاوت معناداری بین میانگین سن دو گروه دختران و پسران مشاهده شد به طوری که میانگین سن دختران ۱/٤۷±۲۰/۷۳ و پسران ۱/۷۱±۲۱/٥۰ بود (t=۲/۸۹ و p=۰/۰٤).

میانگین معدل کل دانشجویان ۱/۳۱±۱٦/۰٤ بود. معدل دختران ۱/۲۷±۱٦/۱۱ و پسران ۱/۳٦±۱٥/۹۷ بود، اما آزمون تی اختلاف معناداری را بین دو گروه دختر و پسر نشان نداد (t=-۰/٦۱۳ و p=۰/٥٤۱).

میانگین کل نمره هوش هیجانی دانشجویان ۱٦/۳۲±۹۸/۲۷ از حداکثر نمره قابل کسب ۱٦٥ بود (٥۹/٥٪ از نمره‌ی کل). میانگین نمره هوش هیجانی در پسران ۱۸/۱۰±۱۰۰/۸۱ و در دختران ۱٤/۱۹±۹٥/۹۰ بود که آزمون تی تفاوت معناداری را بین میانگین دو گروه نشان نداد (t=۱/۸۲۳، p=۰/۰۷). اختلاف میانگین دو جنس در خرده مقیاس هوش اجتماعی معنادار بود (t=۱/۸۲۳ و p=۰/۰۰۱) (جدول ۱).

جدول ۱: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمرات هوش هیجانی و خرده مقیاس‌های آن در بین دانشجویان دختر و پسر

مؤلفه‌های هوش هیجانی	حداقل و حداکثر نمره قابل کسب	پسر	دختر	آماره تی مستقل	P value
نمره کل هوش هیجانی	۳۳-۱٦٥	۱۸/۱۰±۱۰۰/۸۱	۱٤/۱۹±۹٥/۹۰	۱/۸۲	۰/۰۷۰
خودانگیزی	۷-۳٥	٥/۱٥±۱۹/٦۱	۳/٤۲±۱۹/٦٥	-۰/۰٥٤	۰/۹٦
خودآگاهی	۸-٤۰	۳/٦۹±۲۳/۲۸	۳/۰۱±۲۲/۸۱	۰/۸٥	۰/۳۹
خودکنترلی	۷- ۳٥	٥/۳۳±۲۱/۸٥	٥/۰۰±۲۰/٥۷	۱/٤۹	۰/۱٤
هوش اجتماعی	٦-۳۰	۳/۸۱±۱۹/۸۰	۳/٦۳±۱۷/٤۹	۳/۷۳	۰/۰۰۱
مهارت اجتماعی	٥-۲٥	۳/٦۸±۱٦/۲٦	۳/۷۰±۱٥/۳۷	۱/٤٤	۰/۱٥

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

ضریب همبستگی پیرسون بین میانگین معدل دانشجویان با میانگین نمره هوش هیجانی و نیز خرده مقیاس‌های هوش هیجانی ارتباط معناداری را نشان نداد (p=۰/٤۹۰ و r=۰/۰۵۸). همچنین، ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین میانگین سن و میانگین نمره کل هوش هیجانی همبستگی معناداری وجود ندارد (p=۰/۷۱۲ و r=۰/۰۳۱). بین خرده مقیاس خودانگیزی با سن ارتباط ضعیف معناداری یافت شد (p=۰/۰۰۲، r=۰/۲۵٦) اما بین نمرات سایر خرده مقیاس‌ها با نمره هوش هیجانی ارتباط معناداری مشاهده نشد (p<۰/۰۵).

همچنین ارتباط مثبت و معناداری بین ترم تحصیلی و میانگین نمره هوش هیجانی مشاهده شد (p=۰/۰۰۱، r=۰/۲۷۵). این ارتباط در تمامی خرده مقیاس‌ها به جز خرده مقیاس مهارت اجتماعی نیز مشاهده شد، به طوری که نمره کل هوش هیجانی و خرده مقیاس‌های مذکور در دانشجویان ترم ٦ بالاتر بود.

چنان‌چه جدول ۲ نشان می‌دهد، بین میانگین نمره هوش هیجانی دانشجویان رشته‌های مختلف از لحاظ آماری تفاوت معناداری مشاهده نشد (F=۰/۷٤۱ و p=۰/۵۲۹)، اما میانگین نمره هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری و مامایی (۱۳/۹۹±۹۹/٦۸) بیش‌تر از سایر رشته‌ها بود. بر اساس نتایج همین جدول، نمرات دانشجویان پرستاری و مامایی در بیش‌تر خرده مقیاس‌های هوش هیجانی به جز خرده مقیاس مهارت اجتماعی از سایر دانشجویان بیش‌تر بود. با وجود این، در آزمون آنالیز واریانس، اختلاف معناداری بین نمرات خرده مقیاس‌های هوش هیجانی دانشجویان رشته‌های مختلف مشاهده نشد.

جدول ۲: مقایسه‌ی میانگین و انحراف معیار خرده مقیاس‌های هوش هیجانی به تفکیک رشته تحصیلی

مؤلفه‌های هوش هیجانی	پرستاری و مامایی	بهداشت حرفه‌ای	پیراپزشکی	پزشکی	F	P
خودانگیزی	۲۰/۳۱±۳/۱۳	۱۹/۰۰±٦/۷۳	۱۸/٦۹±٤/٤٤	۱۹/۵۳±٤/۸۵	۱/۲۹٦	۰/۲۷۸
خودآگاهی	۲۳/۰۹±۳/۱۵	۲۲/٤۱±۳/٤۱	۲۳/۰۲±۳/۵۵	۲۲/۸۰±۳/۲۷	۰/۷۵۷	۰/۵۲۰
خودکنترلی	۲۱/۵۰±٤/۵۷	۱۹/۰۵±٦/۸۰	۲۱/۲۲±٤/۸۲	۲۱/۲٦±۵/۵۳	۱/۱۷۲	۰/۳۲۳
هوش اجتماعی	۱۹/۰۰±٤/۰۱	۱۷/۷۰±٤/۹۰	۱۸/۸۰±۳/۲٤	۱۷/۸۰±۳/۲۷	۰/۹۸۲	۰/٤۰۳
مهارت اجتماعی	۱۵/۷٦±۳/٤۳	۱۵/٤۱±٤/۰۳	۱٦/۲۵±٤/۱۳	۱۵/۳۸±۳/۷۱	۰/۳٤۳	۰/۷۹٤
نمره کل	۹۹/٦۸±۱۳/۹۹	۹۳/۵۸±۲۳/٦۳	۹۸/٦۹±۱۵/٦۳	۹٦/۸۰±۱٦/۸۷	/۷٤۱	/۵۲۹

بحث

مطالعه حاضر به بررسی ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی و برخی از ویژگی‌های دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کاشان پرداخت. این مطالعه نشان داد که میانگین هوش هیجانی دانشجویان شرکت‌کننده در تحقیق ۹۸/۲۷ بود. به عبارت دیگر، دانشجویان درحدود ۵۹/۵٪ از نمره هوش هیجانی را کسب نمودند. با وجود این، ارتباط معناداری بین نمره هوش هیجانی و معدل کل دانشجویان به عنوان معیار پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد.

میانگین نمره هوش هیجانی دانشجویان مطالعه حاضر در مقایسه با نمره دانشجویان در مطالعه ملائی و همکاران در گلستان و بنی‌هاشمیان در شیراز، کم‌تر و در مقایسه با نتایج مطالعه فخری در ساری بیش‌تر بود(۲۰تا۲۲). علاوه بر این، یافته‌های پژوهش حاضر در زمینه ارتباط هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی، مشابه یافته‌های پژوهش چینی‌پردازان(۸) و استراتون(۱۰) و مخالف یافته‌های حاصل از پژوهش ثمری(۱۱) و پارکر(۱۵) است. با توجه به این که هوش هیجانی تا حدودی اکتسابی و تحت تأثیر آموزش است، این

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

تفاوت‌ها می‌تواند ناشی از عواملی مثل نحوه قبولی در دانشگاه، نوع آزمون‌ها و نحوه ارزشیابی دانشجویان در دانشگاه‌ها، چگونگی امر آموزش و رشته‌های تحصیلی در دانشگاه‌ها باشد، به گونه‌ای که به‌نظر می‌رسد نظام‌های آموزشی و ارزشیابی متفاوت در دانشگاه‌ها تاحدی در ایجاد تفاوت در هوش هیجانی در مطالعات مختلف تأثیرگذار بوده است(۹و۱۰و۱۲و۲۳). از طرف دیگر، احتمالاً چنانچه تمنایی فر(۹) نیز گزارش داده، بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی ارتباطی وجود ندارد. به اعتقاد صاحب‌نظران نیز، ساختارهای تحصیلی فعلی، بیش‌تر با عملکردهای شناختی و به خصوص ظرفیت‌های حافظه و یادگیری شخصی در ارتباط هستند در حالی که هوش هیجانی بیش‌تر با موفقیت فرد در روابط بین فردی ارتباط دارد. بنابراین، اگرچه کسب نمره بالا در هوش هیجانی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده موفقیت فرد باشد اما نباید فراموش کرد که پیشرفت تحصیلی افراد می‌تواند تحت تأثیر عوامل متعدد و متفاوتی قرار گیرد(۹).

در مطالعه حاضر، اگرچه نمره هوش هیجانی در دانشجویان پسر بیش‌تر از دانشجویان دختر بود، اما این تفاوت از نظر آماری معنادار مشاهده نشد. در مطالعات گوجارا و مهدی‌زاده نیز نمرات هوش هیجانی پسران بیش‌تر بود(۲۳و۲٤) اما در مطالعات استراتون، آستین، بخشی سورشجانی و ملایی نمره هوش هیجانی دختران بالاتر گزارش شده است. این تفاوت‌ها می‌تواند به تفاوت‌های فرهنگی در جوامع و گروه‌های مختلف مربوط باشد(۱۰و۱۲و۱۳و۲۰). در مجموع نتایج مطالعه حاضر در زمینه عدم تفاوت معنادار میانگین نمرات هوش هیجانی دانشجویان دختر و پسر با نتایج حاصل از پژوهش حقانی، چینی‌پردازان، ظهیرالدین، ثمری و خانزاده هم راستا(۸و۱۱و۱٦و۱۷و۲۵) و با یافته‌های مهدی‌زاده، گوجارا و استراتون در تضاد است(۱۰و۲۳و۲٤).

اگرچه به نظر می‌رسد که ارتباط هوش هیجانی و جنس به مطالعه بیش‌تری نیاز دارد، اما احتمالاً همان‌گونه که مهدی‌زاده(۲٤) گزارش داده است دانشجویان دختر ایرانی در مقایسه با دانشجویان پسر دسترسی کم‌تری به محیط‌های اجتماعی و حضور کم‌تری در مجامع دارند، به همین دلیل، میزان نمره خرده مقیاس هوش اجتماعی در آنها کم‌تر است که این موضوع باید بیش‌تر مورد توجه مسؤولین و برنامه‌ریزان دانشگاهی قرار بگیرد.

در مطالعه حاضر، تفاوتی بین میانگین نمره هوش هیجانی در دانشجویان رشته‌های مختلف دیده نشد. اما میانگین نمره کل هوش هیجانی و نیز نمره بیش‌تر خرده مقیاس‌های آن، در دانشجویان پرستاری و مامایی بیش‌تر از سایر رشته‌ها بود. در مطالعه یاوریان نیز میانگین نمره هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری و مامایی بالاتر بوده و بین رشته تحصیلی و نمره هوش هیجانی ارتباط معناداری یافت شده است(۲٦). در مطالعه ظهیرالدین نیز اگرچه ارتباط معناداری بین هوش هیجانی و رشته تحصیلی وجود نداشته، اما میانگین هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری بالاتر از سایر رشته‌ها بوده است(۱۷و۲٦).

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از پرسشنامه خودابراز اشاره نمود زیرا این پرسشنامه‌ها با دراختیار قرار دادن پاسخ‌های آماده ممکن است باعث سوگیری ذهنی پاسخ‌گویان شوند. لذا پیشنهاد می‌شود تا مؤلفه‌های هوش هیجانی از طریق مشاهده رفتار دانشجویان مورد پژوهش قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

دانشجویان مورد پژوهش، در حدود ۵۹٪ از نمره هوش هیجانی را کسب نمودند. با وجود این، ارتباط معناداری بین نمره هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد. شاید دلیل این امر، ماهیت آزمونهای پیشرفت تحصیلی و وابستگی نتایج این آزمون‌ها با عملکردهای

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

شناختی و به خصوص ظرفیت‌های حافظه و یادگیری شخصی است؛ درحالی که هوش هیجانی بیش‌تر با موفقیت فرد در روابط بین فردی ارتباط دارد. البته در هر حال، اطلاع و آشنایی با مفاهیمی مثل هوش هیجانی و خرده مقیاس‌های آن می‌تواند باعث سازگاری بهتر دانشجویان با محیط شود. لذا لازم است علاوه بر توجه به هوش شناختی در سیستم‌های آموزشی، به آموزش هوش هیجانی نیز توجه شود و با برگزاری دوره‌های آموزشی، سمینارها و کارگاه‌ها، این مهارت در دانشجویان تقویت شود.

قدردانی

لازم است تا بدین وسیله از زحمات تمام دانشجویانی که در جهت انجام این پژوهش ما را یاری رساندند کمال تشکر و قدردانی را بنماییم.

منابع

1. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. 10th Anniversary ed. New York: Random House Publishing Group; 2012.
2. Santrock JW, Woloshyn V, Gallagher T, Petta TD, Marini Z. Educational Psychology. New York: McGraw- Hill; 2007.
3. Austin EJ, Saklofske DH, Egan V. Personality, well-being and health correlates of trait emotional intelligence. Personality and Individual Differences. 2005; 38(3): 547-58.
4. Rostami R, Shahmohamad K, Ghaedi G, Besharat M, Akbari.Zardkhaneh S, Nosratabad M.[Relations Among Self-efficacy, Emotional Intelligence and Perceived Social Support in University Students]. The Horizon of Medical Sciences. 2010; 16(3): 46-54.[Persian]
5. Gardne H, Moran S. The Science of Multiple Intelligences Theory: A Response to Lynn Waterhouse. Educational Psychologist. 2006; 41(4): 227-32.
6. Mayer JD,Salovey P. The intelligence of Emotional intelligence. Intelligence. 1993; 17: 433-42.
7. Akbari M, Rezaeian H, Modi M. Investigation of emotional intelligence of students of Arak University and its relationship with computer anxiety. Periodical of mental health principles. 2007; 9(35-36): 129-34.
8. Chinipardaz Z, GhafourianBoroujerdni M, Pasalar P, Shiravykhozany A, Keshavarz A. [Investigation of Emotional Intelligence and Its Relationship with Academic Achievement in Medical Students of Tehran University of Medical Sciences in 2008-2009]. Strides in Development of Medical Education journal. 2011; 8(2): 167-72.[Persian]
9. Tamannaifar MR, SedighiArfai F, SalamiMohammadabadi F.[Correlation between emotional intelligence, self-concept and self-esteem with academic achievement]. Iranian Journal of Educational Strategies. 2010; 3(3): 121-6.[Persian]
10. Stratton TD, Saunders JA, Elam CL. Changes in medical students' emotional intelligence: An exploratory study. Teach Learn Med. 2008; 20(3): 279-84.
11. Samari AA, Tahmasebi F.[Investigation of emotional intelligence and educational development in students]. Journal of Fundamentals of Mental Health. 2007; 9(35-36): 121-8.[Persian]
12. BakhshiSurshejani L. [Relationship between emotional intelligence with mental health and educational performance of male and female students of Islamic Azad University of Behbehan Branch]. Curriculum Planning. 2008; 5(19): 97-116.[Persian]
13. Austin EJ, Evans P, Goldwater R, V VP. A preliminary study of emotional intelligence, empathy and exam performance in first year medical students star, open. Personality and Individual Differences. 2005;39(8):1395-405.
14. Gumora G, Arsenio WF. Emotionality, emotion regulation, and school performance in middle school children. Journal of School Psychology. 2002; 40(5): 395-413.
15. Parker JDA, Summerfeldt LJ, Hogan MJ, Majeski SA. Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. Personality and Individual Differences. 2004; 36(1): 163-72.
16. Khanzadeh A, Marefat H, Hejazi B, JafariKandowan GR.[Relation of emotional intelligence and

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

assertiveness with learners verbal participation]. Foreign language research journal. 2006; 38: 19-41.[Persian]
17. Zahiroddin AR, Dibajnia P, Gheidar Z. [Evaluation of emotional intelligence among students of 4th grade in different medical majors in Shahid Beheshti University of Medical Sciences]. Pajoohandeh Journal. 2010; 15(5): 204-7.[Persian]
18. Dehshiri GHR. Relation of emotional intelligence and time management with teachers job stress. Counseling Research Developments. 2005; 3(12): 53-64.
19. Miri MR, AkbariBourang M. [The correlation between emotional intelligence and school anxietyamong high school students in South Khorasan]. Journal of Birjand University of Medical Sciences. 2007; 14(1): 54-9.[Persian]
20. Molaie E, asayesh H, taghvakish B, ghorbani M.[Gender Difference and Emotional Intelligence in Golestan University of Medical Sciences' Students]. Journal of Gorgan Bouyeh Faculty of Nursing & Midwifery. 2012; 8(2): 30-4.[Persian]
21. Banihashemian K, Seif MH, Moazzen M. [Relationship between Pessimism, General Health and Emotional Intelligence in College Students at Shiraz University and Shiraz University of Medical Sciences]. Journal of Babol University of Medical Sciences. 2009; 11(2): 49-56. [Persian]
22. Fakhri Mk. [Correlation between General Health with Emotional Intelligence and Creativity in Medical College Students at Islamic Azad University, Sari Branch, Sari, Iran]. Qom University of Medical Sciences Journal. 2012; 6(2): 53-7.[Persian]
23. Gujjara AA, Naoreenb B, Aslamb S, Khattakc ZI. Comparison of the emotional intelligence of the university students of the Punjab province. Procedia Social and Behavioral Sciences. 2010; 2(2): 847-53.
24. MehdiZadeh H, Azizi M, Jamshidzadeh F. [Investigation of Emotional Intelligence among Students of Medical Sciences Universities in Western Iran]. Journal of Health System Research
. 2011; 7(1): 89-100.[Persian]
25. Haghani F, Aminian B, Kamali F, Jamshidian S.[Critical Thinking Skills and Their Relationship with Emotional Intelligence in Medical Students of Introductory Clinical Medicine (ICM) Course in Isfahan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2011; 10(5): 906-17.[Persian]
26. Yavarian A, Ejaz H.[A study of emotional intelligence in medical students of urmia university related to some individual characteristics and educational achievements].Journal of Nursing And Midwifery Urmia University of Medical Sciences. 2009; 7(2): 114-119.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]

The Association of Emotional Intelligence with Academic Achievement and Characteristics of Students of Kashan University of Medical Sciences

Mohsen Adib-Hajbaghery[1], Mohamadsajjad Lotfi[2]

Abstract

Introduction: *Emotional intelligence can be considered as one of the leading factors influencing different aspects of life. It leads individuals to percept their feelings for appropriate decision making and fields for future accomplishments. Considering inconsistencies on the role of emotional intelligence in academic achievement in different studies, this study aimed to investigate the association of emotional intelligence with academic achievement and some characteristics of students in Kashan University of Medical Sciences.*
Methods: *This descriptive cross-sectional study was conducted on 180 students of Kashan University of Medical Sciences. Data was collected through a two-part questionnaire including demographic data for the first part and Farsi version of Cyberia-Shrink emotional intelligence survey for the second part. Data was analyzed using descriptive statistics, ANOVA, t-test, and Pearson correlation coefficient.*
Results: *No significant correlation was found between emotional intelligence (mean score= 98.27±16.32) and academic achievement. Moreover, no significant difference was observed between female students' emotional intelligence mean score (95.90±14.19) and that of males (100.81±18.10) (p=0.07). Although no significant relationship was observed between field of study and emotional intelligence, mean score was higher but not significant (p=0.529) among nursing and midwifery students (99.68±13.99) compared to other groups.*
Conclusion: *Students under investigation obtained almost 59% of the attainable score for emotional intelligence. However, no significant correlation was observed between emotional intelligence score and academic achievement. This could be due to the characteristics of the current academic achievement tests and dependence of these tests on cognitive performance specially memory and learning capacities. This is while emotional intelligence is more related to individual's success in interpersonal communications. In spite of all these, students' familiarity with emotional intelligence could lead to their compatibility with setting. Therefore it is recommended to pay attention to emotional intelligence.*

Keywords: Academic Achievement, Emotional Intelligence, Nursing Students, Medical Science Students.

Addresses:
[1] (✉) Associate Professor, Department of Medical Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran. Email: adib1344@yahoo.com
[2] MS Student of Gerontological Nursing, Department of Medical Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran. Email: sajjadlotfi@yahoo.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-20]